БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

1928 чылда үндезделтингеН

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1955 ИЮЛЬ 14 ЧЕТВЕРГ № 141 (3335)

Өртээ 20 коп.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң Пленумунуң дугайында информастыг дыңнадыг (1 арын).

Совет-Югослав чугаалажыышкыннарның түңнелдериниң дугайында Совет Чазактың төлээлериниң илеткелиниң талазы-биле СЭКП ТК-ның Пленумунуң доктаалы (1 арын).

Вьетнамның Демократтыг Республиказының чазак төлээлериниң Москвада чедип келгени (1 арын).

Президент Хо Ши Миннің чугаазы (1 арын).

Вьетнамның Демократтыг Республиказының Чазак төлээлериниң Москваже орукка чорааны (2 арын).

Тыва автономнуг областа хей ургулар-лыг нелерни «Ленин алдары» орденнер болгаш «Ленин медалы» медальдар-биле шаңнаар дугайында РСФСР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Чарлыы (2 арын).

БАШТАЙГЫ ОРУС РЕВОЛЮЦИЯНЫҢ БЕЖЕН ЧЫЛЫ: Баштайгы орус революцияга ажылчыннар депутаттарының Советтери (2—3 арыннар).

Д. Деев. — Чаа дүжүттүн тараазын хүлээп алырынга тараа белеткел черлерин чогуур үеринде белеткээр (3 арын).

БҮР-нүн болгаш ВДР-ниң чазак төлээлериниң аразынга болган чугаалажыышкыннарның дугайында «Жэньминьжибао» солунунуң бижип турары (4 арын).

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң Пленумунуң дугайында

ИНФОРМАСТЫГ ДЫҢНАДЫГ

Бо чылдың июль 4-тен 12-ге чедир Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң Пленуму болган.

Пленум дараазында айтырыгларны чугаалажып көрген:

1) Үлетпүрнүн улам ынайгы көдүрлүүшкүнүнүн, техниктиг депшилгениң болгаш бүдүрүлгени организастаарын экижидериниң талазы-биле сорулгаларның дугайында эш Н. А. Булганиннің илеткели.

2) Часкы тарылганың түңнелдериниң, тарылганың ажаалгазының, дүжүт ажаап алыышкынын чорударының дугайы болгаш 1955 чылда көдээ ажыл-агый продуктуларының белеткелдериниң планының күүселдезин хандырар дугайы. Пленум бо айтырыгларның талазы-биле: ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый Министриниң оралакчызы эш Б. В. Мацкевичиниң, ССРЭ-ниң Совхозтар Министри эш И. А. Бенедиктовтуң, ССРЭ-ниң Белеткелдер Министри эш Л. Р. Корниецтин, РСФСР-ниң Көдээ ажыл-агый Министри эш П. И. Морозовтуң, РСФСР-ниң Совхозтар Министри эш Т. А. Юркиннің болгаш Белеткелдер министерствозунуң, РСФСР-ниң талазы-биле төлээлекчизи эш В. Д. Калашниковтун илеткелдерин дыннаан.

3) Совет-Югослав чугаалажыышкыннарның түңнелдерининң дугайында эш Н. С. Хрущевтун илеткели.

4) СЭКП-ниң XX съездизин чыылдырар дугайы.

Пленум бүгү-ле көрген айтырыгларының талазы-биле чогуур доктаалдарны хүлээп алган.

СЭКП ТК-ның Пленуму СЭКП ТК-ның Президиумунуң кежигүннеринге эштер А. И. Кириченкону болгаш М. А. Сусловту немей соңгаан.

СЭКП ТК-ның Пленуму СЭКП ТК-ның секретарьларынга эштер А. Б. Аристовту, Н. И. Беляевти болгаш Д. Т. Шепиловту немей соңгаан.

Совет-Югослав чугаалажыышкыннарның түңнелдериниң дугайында Совет чазактың төлээлериниң илеткелиниң талазы-биле

СЭКП ТК-НЫҢ ПЛЕНУМУНУҢ ДОКТААЛЫ

Совет-Югослав чугаалажыышкыннарның түңнелдериниң дугайында эш Н. С. Хрущевтун илеткелин дыңнап база чугаалажып көргеш, СЭКП Төп Комитединиң Пленумунуң **доктаадыры болза:**

Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң болгаш Югославияның Федеративтиг Улус Республиказының чазак төлээлериниң аразынга болган чугаалажыышкыннарның түңнелдерин үүлдүг деп көөр.

МАЛ АЖЫЛЫНЫҢ ПРОДУКТУЛАРЫНЫҢ БЕЛЕТКЕЛИН КҮШТЕЛДИРЕР

Мал ажылының продуктулары—сүт, эт, дүк белеткелдериниң база садып алыышкыннарының күрүне планын күүседириниң талазы-биле база бир чугула кампания ажылдың изиг түлүк харыысалгалыг үеин эгелээн.

Чоннуң аш-чем продуктуларынга болгаш үлетпүрнүн чиг-этке өзүп турар хереглелерин хандырар сорулга-биле чоокку 5—6 чылдар иштинде мал ажылының кол-кол продуктуларының бүдүрүүшкүнүн 2—2 ажыг катап көвүдеткен турарын СЭКП ТК-ның январь Пленуму айыткан.

Мал ажылын хөгжүдериниң хөрээн ёзулуг-ла холга алган болгаш бар аргаларны база курлавырларны шын ажыглаан черлерде партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнары, колхозтар, МТС-тер болгаш совхозтар эвээш эвес чедишкиннерлиг болуп турарын практика амыдырында бадыткан турар.

Бии-Хем районнуң колхозтары саар инек бүрүзүнден-не 496,7 килограмм сүт саап ап, сүттүг малдың продуктулуун көвүдедир дээш районнар аразының социалистиг чарыжының бирги черин эзлээн. Ол районнуң Кочетов аттыг көдээ ажылагый артелиниң колхозчулары азырал инек бүрүзүнден-не 645 килограмм сүттү саап алган. Азырал инек бүрүзүнден-не 818 литр сүттү саап алган Танды районнуң «Революцияның чалбыжы» колхозтуң сүт-бараан фермазының малчыннары кызымаккай күш-ажылы-биле СЭКП обкомунуң болгаш облкүүскомнуң шилчиир Кызыл тугун чаалап алганнар.

Бистің областың мурнакчы колхозтары болгаш совхозтары мал ажылының бедик шынарлыг продукциязын дужаар талазы-биле күрүне мурнунга боттарының хүлээлгелерин чедишкиниг күүседип турарлар. Июль 1-ге чедир эт дужаарының күрүне планын Бай-Тайга районунуң колхозтары 61,5, Чөөн-Хемчиктің —58,4, Улуг-Хемниң —45,1, Бии-Хемнің —45,3 хуу кылдыр күүседкен. Ол ышкаш сүт дужаарын Чөөн-Хемчик району 60,8, Эрзин —60,0, Сүт-Хөл—56,6 хуу күүседкен.

Мал ажылының продуктуларын белеткээрин болгаш күрүнеге дужаарының планын бедик шынарлыг күүседип болурунуң бүгү-ле болдунар аргалары областың колхозтарының болгаш совхозтарының бүрүзүнде тургустунган.

Ынчалзажок мал ажылының продуктуларын белеткээри болгаш күрүнеге дужаары областың чамдык районнарында багай чоруп турарын демдеглээри эргежок чугула. Июль 1-ге чедир күрүнеге эт дужаарының чыл планын Чаа-Хөл району үүгле 26,3, Өвүр—26 хуу, Каа-Хем —27,4, Сүт-Хөл—27,6, «Барлык» совхозу 13,2 хуу болгаш «Өөк» совхозу 6,3 хуу күүсеткен. Күрүнеге сүт дужаарының планын Чаа-Хөл району 37,0, Бай-Тайга—32,8, Тес-Хем 43,4 хуу күүсеткен. Бо бүгү чурагайлар шыдажыр аргажок хожудаашкыннарның дугайын чугаалап турар. Ону аная-ла таварылга кылдыр көрүп болбас.

Мал ажылының продукцияларын дужаарының талазы-биле хүлээлгелерни чедишкиниг күүседир дээш мурнакчы колхозтар инектерни сүрүп одарладырын болгаш дүн-хүнде кадарарын, бүзүн ол ышкаш инектерни чаа кескен сиген-биле немей азыраарын организастап турар. Бо чорук малдың продуктулуг чоруун дыка бедидер арганы бээр.

Херектің ужуру шак мындыг турбуже, Сүт-Хөл, Чаа-Хөл, Тес-Хем, Кызыл, Бай-Тайга районнарының колхозтары малдың чайгы одарладыышкынын болгаш семиртилгезин багай организастаан. Ылангыя Сүт-Хөл районнуң «Сталин оруу», Кызыл районнуң «Бай-Булуң» колхозтарының өлүүн хөй санныг малдарын сериин, өттүг тайгаларже үндүрбейн, ымыраа-сээктиг изиг черлерде тургузып турар. Мооц түңнелинде ол районнарның колхозтарында сүт саалдазы эң-не куду деңнелде хевээр.

Чаа-Хөл районнуң «Тиилелге», Улуг-Хем районнуң Калинин аттыг колхозтарының сүт-бараан фермаларында сүт саалдазының учёт-отчёду сандаргай байдалда туруп турар. Ону чамдык кижилер ажыглап, сүттү хойтпактааш арага кылып турар.

Ол таарымча чок байдал-биле ол районнарның партия, совет организацияларының удуртукчуларының эптежип турары окта болбас.

Мал ажылының продуктуларын белеткээриниң болгаш күрүнеге дужаар талазы-биле ажылдың четпес фактылары болза областың, көдээ ажыл-агый эргелелиниң, облуполминзагтың, совхозтар трестизиниң багай ажылының дугайын база херечилеп турар. Ол албан черлериниң удуртукчулары көдээ ажыл-агыйның, совхозтарның тускай эртемниглеринден болгаш районнарда белеткел органнарының ажылдакчыларындан кошкак негелде кылып турар.

МТС-териниң удуртукчуларының болгаш көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглериниң ыдыктыг хүлээлгезин — мал ажылының продукциязын бүдүрериниң болгаш күрүнеге улам-на хөй таразны, эттги, сүттү, дүктү база көдээ ажыл-агыйның өске-даа продуктуларын дужаарының планнарын долдур болгаш ажыр күүседир дээш күженнишкиниг ажылдаары болур.

Областың болгаш районнарның хереглел кооперациязының ажылдакчылары мал ажылының продуктуларын белеткээринге болгаш садып алыышкынынга багай киржип турар. Областың ыраккы районнарынга үлетпүр бараанларын уткуштур садыглаарын амдыгаа чедир четпес организастап турар. Областың саржаг үлетпүрү (эш Павленко) ажылдың бюрократсыг стилинден адырылбаан.

Мал ажылының продуктуларын хүлээп алырын таарымчалыг кылдыр организаставаан болгаш дужаакчыларны савалар-биле чогуур өй-шаанда хандырбайн, хүлээп алыышкынны саадады бээр таварылгалар эвээш эвес болуп турар. Чер-черниң партия, совет, көдээ ажыл-агый органнарының соңгаарлатынмас сорулгазы болза, мал ажылының продуктуларын белеткээрин болгаш күрүнеге дужаарын күштелдирер талазы-биле колхозтарга, МТС-терге болгаш совхозтарга боттарының удуртулгазын үндезини-биле экижидери болур.

Мал ажылында мурнакчы дүржулгаларны ажыглавышаан, сүт-бараан фермаларынга шыңгыы корум-чуруму тургузар херек. Малдың чайгы одарладыышкынын болгаш семиртилгезиң эки организастыг чорудары—эки шынарлыг эт, сүт, дүк алырының база бир чугула үүлү болурун уттуп болбас.

Колхозтарның, МТС-териниң болгаш совхозтарның партия эге организацияларының хүлээлгези — Коммунистиг партияның болгаш Совет чазактың директиваларын көдээниң ажыл-ишчилеринге тайылбырлавышаан, немей алдынган килограмм тараа, сүт, саржаг, эт, дүк болгаш өске-даа продукция колхозтарның байлаан көвүдедип, бистің Төрөөн чуртувустуң коммунизм тудуушкунунуң хөрээнге бараан болур дээрзиң сагындырар ужурлуг.

Партияның райкомнары болгаш райкүүскомнары мал ажылының продуктуларын белеткээриниң болгаш күрүнеге дужаарының түңнеринде белеткел, кооперация органнарының ажылын удуртурун боттарының холунга ап, күрүне планнарын чазактың доктааткан хуусаазында күүседирин хандырар херек.

Областың белеткел болгаш садыг организацияларының ажылдакчыларының сорулгазы — колхозтардан болгаш колхозчулардан мал ажылының продуктуларының күрүне садыг алыышкыннарын күүседир дээш, колхозтарга үлетпүр бараанларын уткуштур садарын үүктел чокка хандырар ужурлуг. Областың сүт үлетпүрү чер-черде сүт хүлээп ап турар пунктуларны четчир санныг савалар-биле чогуур өй-шаанда хандырар херек.

Совет Тываның колхозчулары, МТС-териниң болгаш совхозтарның ажылдакчылары мал ажылының продуктуларын белеткээр болгаш күрүнеге дужаарының талазы-биле хүлээлгелерни мурнундагы чылдар ышкаш алдарлыы-биле күүседип шыдаар дээрзиңе чигзиниг турбас.

Вьетнамның Демократтыг Республиказының чазак төлээлериниң Москвада чедип келгени

Совет чазактың чалааның ёзугаар июль 12-де Москвага Президент болгаш Премьер-Министр Хо Ши Минге баштаткан Вьетнамның Демократтыг Республиказының Чазак төлээлери чеде берген. Төлээлериниң составында: Вьетнамның Ажылчы чоннар партиязының Чиңгине секретары Труонг Шин, Сан Министри Ле Ван Гиен, Үлетпүр болгаш садыг Министри Фан Ань, Чырыдыышкын Министри Нгуен Ван Гуен, Чер болгаш ыяш ажылының Министри Нгием Суан Ием, Президентиниң канцеляриязының Начальниги Нгуен Зуй Тринь, Даштыкы Херектер Министриниң Оралакчызы Унг Ван Хием, Кадык-камгалал Министриниң Оралакчызы Фам Нгок Тхак.

Төлээлер-биле кады оларны Иркутскиден уткуп ап чораан ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретары Н. М. Пегов, ССРЭ-ниң ДХМ-ниң Протокол килдизиниң Эргелекчизиниң дузалакчызы К. А. Кочетков, а ол ышкаш Вьетнамның Демократтыг Республиказының ССРЭ-де Онза болгаш Бүрүн эргелиг Элчини Нгуен Лонг Банг олар база чедип келгеннер.

Вьетнамның Демократтыг Республиказының Чазак төлээлерин Москваже орук дургаар — Иркутскиге, Новосибирскиге, Свердловскиге — совет кижилер найыралдың болгаш акы-дуңмалышкы хандыкшылдың ханы күзел-соруу-биле утканнар. Москвага база эргим аалчыларны чүректің ханызындан, өөрүшкүлүг уткуп хүлээп алган.

Төп аэродром июльдуң хүнүнүн чырыткылыг изиг херели-биле шыптынган турган. Чайгы шөлче барган аллеяларының унун дургаар тук азар черлерде Вьетнамның Демократтыг Республиказының болгаш Совет Эвилелиниң чиңгир кызыл күрүне туктары, аэродромда чыылган москвачыларның холдарында бөкпек-бөкпек чечектер — бо бүгү шупту байырлыг онза уткуп алыышкынны сагындырып турган. Мырыңай чоокта чаа-ла найысладың ажылчы чоннары маңаа Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Неруну байырлыг болгаш чылыг уткуп ап турганнар, а бөгүн олар боже Вьетнамның Президентизи Хо Ши Минге болгаш Вьетнам чазактың төлээлериниң кежигүннеринге байыр чедирери-биле келгеннер. Маадырлыг вьетнам улустың төлээлекчилериниң ССРЭ-ге бараалгаашкыны Совет Эвилели биле Вьетнамның Демократтыг Республиказының аразында найыралды улам ынай быжыглаарынга дузалаан турар дээрзинге совет кижилер бүзүрелдиг.

Президент Хо Ши Миннің болгаш Чазак төлээлериниң кежигүннерин уткууру-биле аэродорма: ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы К. Е. Ворошилов, эштер Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев, П. Н. Поспелов, М. А. Суслов олар чедип келгеннер. Уткуп ап турарларның аразында — ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазының Оралакчызы болгаш РСФСР-ниң Дээди Совединин Президиумунуң Даргазы М. П. Тарасов, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Национаддар Совединиң Даштыкы Херектер талазы-биле Комиссиязының Даргазы Д. Т. Шепилов, ССРЭ-ниң Министрлери П. Я. Антропов, Г. К. Жуков, В. П. Зотов, И. Г. Кабанов, Н. А. Михайлов, Н. И. Паршин, Д. Я. Райзер, Н. С. Рыжов, А. Г. Шереметьев, Ужарчүүлдүң Кол Маршалы И. Ф. Жигарев, Совет Эвилелиниң Вьетнамның Демократтыг Республиказында Онза болгаш Бүрүн эргелиг Элчини А. А. Лаврищев, СЭТА-ның харыысалгадыг удуртукчузу Н. Г. Пальгунов, генерал-полковник И. А. Серов, ССРЭ-ниң Министрлериниң Оралакчылары С. В. Кальченко, В. В. Кузнецов, М. Н. Луценко, Н. Т. Федоренко, Моссоветтиң күүскомунуң Даргазы М. А. Яснов, Экономиктиг харылзааларның талазы-биле Кол эргелелдиң Начальниги К. И. Коваль, ССРЭ-ниң ДХМ-ниниң Протокол килдизиниң Эргелекчизи Ф. Ф. Молочков, СЭКП-ниң МК секретары И. В. Капитонов, СЭКП-ниң МХК секретарьлары Е. И. Афанасенко, И. Т. Марченко, В. И. Прохоров, Е. А. Фурцева, Москва хоорайның комендантызы генерал-майор И. С. Колесников олар бар. Президент Хо Ши Минни уткууру-биле аэродромга Москва хоорайның ажылчы чоннарының беш муң хире төлээлекчилери, хей-хей совет болгаш даштыкы журналистер келгеннер.

ССРЭ-де турар дипломаттыг төлээ черлериниң баштыңнары, элчин болгаш төлээ черлериниң ажылдакчылары, Вьетнамның Демократтыг Республиказының элчин черииниң дипломаттыг составы база төлээлерин утканнар.

...Хүндүскүнүн 5 шак. Ийи моторларлыг мөңгүннелчек самолёттар чайгы шөлге хонгулапканнар. Бирги машинадан Президент Хо Ши Мин болгаш ону үдеп чоруур кижилер үнүп келгеннер... Хол тудушкан изиг мендилежишкиннер, найыралдың, чүректің ханызындан куспактажыышкыннар. Аалчыларга пионерлер маңнажып чедип келгеш, оларга бөкпек-бөкпек чечектерни тудусканнар.

К. Е. Ворошилов биле Хо Ши Мин хүндүүг таңнылдың чыскаалынче углапканнар. Вьетнамның Демократтыг Республиказының болгаш Совет Эвилелиниң күрүне гимнилери улуг-чаагай чаңгыланып турган. Хүндүүг таңнылды эргээниниң соонда К. Е. Ворошилов Хо Ши Минге аэродромга турган ССРЭ-ниң Министрлерин таныштырган. Ооң соонда Хо Ши Мин элчин болгаш төлээ черлериниң баштыңнары-биле таныжып, вьетнам элчин черииниң ажылдакчылары-биле мендилешкен. Ацаа болгаш ооң өөрүү-биле Вьетнамның улузунга — маадырлыг демиселге тиилелгени чаалап алган, оларның мурнунга чырыткылыг болгаш улуг келир үе ажыттынган улуска байыр чедирип, бүгү кадык-бергелерни ажып эртпишаан, чаа, аас-кежиктиг амыдырында тургузуп турар улуска байыр чедирип турган найысладың ажылчы чоннарының төлээлекчилериниче Президент Хо Ши Мин углапкан.

Президент Хо Ши Мин москвачыларның найыралдыг болгаш изиг байыр чедиришкининге чүректің ханызындан харыылап турган. Ол ооң соонда микрофочга чеде берген, өөрүп чугаалаан.

Президент ХО ШИ МИННИҢ чугаазы

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң хүндүлүг Даргазы!

Эргим эштер болгаш өөнүктер!

Вьетнамның Демократтыг Республиказынаң Чазак төлээлери революцияның чөлецгижи, бүгү делегейге тайбыңның чөлеңгижи — Совет Эвилелинге, акы-дуңма улуг чуртка чалатырганынга улуу-биле өөрүп, байырлап турар.

Москваның чонунга, бүгү совет улуска вьетнам улустуң мурнундан ханы сеткилдің байырын болгаш ханызы-биле өөрүп четиргенин дамчыдарын биске чөпшээреп көрүңер.

Октябрьның социалистиг Улуг революциязы хосталгалыг демиселдің тиилетирбес оруун вьетнам улуска айтып берген.

Бүгү делегейге тайбыңны камгалаарынче угланган Совет Эвилелиниң политиказы болгаш Женева чөвүлел хуралынга ооң күженишкиннери хамаарышпас чорукту хүндүлеп көөрүнге, чаңгыс эпке болгаш девискээриниң чардынмас чоруунга үндезилеп тайбыңны доктаадып тургузарынга вьетнам улуска дузалаан.

Амгы үеде вьетнам улустуң мурнунда дыка улуг сорулгалар: тайбыңны быжыглаар, Женева дугуржулгаларын ёзугаар бүгү-ниити хостуг соңгулдаларның аргазы-биле чуруттуң чаңгыс эвин боттандырар сорулгалар туруп турар. Ооц-биле кады бүгү чуртка хамаарышпас чорукту болгаш демократизны чедип алырынче шилчиир төлээде, дайынның сес-тос чылдарында үрелген улус ажыл-агыйын катан тургузар болгаш хөгжүдер ужурлуг бис.

Ол сорулгаларны күүседир дээш бистің демиселивиске Совет Эвилелиниң, өске-даа акы-дуңма чуруттарның болгаш делегейниң тайбыңга ынакшылдыг бүгү улустарының дузаламчызын алыр боор бис деп быжыы-биле бүзүреп турар бис.

Бүгү делегейде тайбыңга ынакшылдыг күштер хүн бүрүде-ле улам күчү кирип, Совет Эвилелиниң тайбың политиказын улам-на хөй-хөй чурттар хүн-бүрүде деткип турар болган чүүлдүг деп көрүп турар.

Улустар аразының маргылдаалыг айтырыгларын чугаалажыышкыннарның аргазы-биле шиитпирээрин болгаш аңгы-бүрү социал системаларлыг күрүнелериниң тайбың кожа-хелбээ түрүп болурун көрүп турар Совет Эвилелиниң политиказын изин-биле деткип турар бис.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш Булганиниң болгаш Индияның Премьер-Министри дээрги Нерунуң кады кылган декларациязын изин-биле деткип турар бис.

Ол декларацияда база катап чарлатынган беш принципте даянгаш, Вьетнамның Демократтыг Республиказы Индий-Кыдатта болгаш Чөөн-Мурнуу Азияда кожа-хелбээ чурттар-биле, Франция-биле, ол ышкаш делегейниң өске-даа чурттары-биле деп эргелиг, бот-бодунга ажыктыг харылзааларны доктаадып тургузарынга белеп.

Эргим эштер болгаш өөнүктер!

Бисти бөгүн мындыг изин-биле уткуп ап турар бүгү эштерге болгаш өөнүктерге чүректің ханызындан өөрүп четиришкинни илередирин чөпшээреп көрүңер. Вьетнамның Демократтыг Республиказының чазак төлээлериниң Совет Эвилелинге келгени бистің чуруттарывыстың аразында найыралды улам ынай хөгжүдеринге болгаш быжыглаарынга идиг болур дээрзинге быжыы-биле бүзүреп турар бис.

Вьетнам болгаш совет улустарының аразында бүзүлбас найырал делгерезин!

Совет Эвилели делгерезин!

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязы делгерезин!

Бүгү делегейге тайбың делгерезин!

* * *

Сөөлгү сөстерни президент орус дылга чугаалаан, аңаа, турганнар диңмиттиг адыш часкаашкыны-биле уткуп, «Ура!» деп үннер дыңналып турган.

Вьетнамның Демократтыг Республиказының болгаш Совет Эвилелиниң туктары-биле шимээн машинага Хо Ши Мин биле К. Е. Ворошилов олурупканнар. Өске машиналарга Вьетнамның Ажылчы чоннар партиязының чиңгине секретары Труонг Шин болгаш СЭКП ТК-ның секретары М. А. Суслов, ВДР-ниң Сан министри Ле Ван Гиен болгаш ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министриниң бирги оралакчызы В. В. Кузнецов олурупканнар: өске аалчылар машиналарга база олургулапкан.

Ол кежээки шакта төлээлериниң кежигүннериниң эрткени хоорай кудумчуларынга муң-муң кижилер чыылган. «Вьетнамның Демократтыг Республиказының Президентизи эш Хо Ши Минге байыр, кирип морлаңар!», «Вьетнамның маадырлыг улузу делгерезин!» деп сөстерлиг кызыл пөстерни Ленинград шоссениң болгаш Горький кудумчузунуң кырын кежилдир азыпкан тургулаан. Хөй-хөй москвачыларның холдарында моондак чечектер. Президент Хо Ши Минге алдар болдурган, алдарлыг вьетнам улуска алдар болдурган, Вьетнамның Демократтыг Республиказының болгаш Совет Эвилелиниң улустарының найыралынга алдар болдурган байырлыг үннер дыңналып турган. (СЭТА).

Казаньның В. И. Ульянов-Ленин аттыг күрүне университедин күш-ажылдың Кызыл Тук ордени-биле шаңнаар дугайында

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң ЧАРЛЫЫ

Эртемни хөгжүдеринге болгаш бедик мергежилдиг кадрларны белеткээр талазы-биле аддар-хавыаалары дээш Казаньның В. И. Ульянов-Ленин аттыг күрүне университедин Күш-ажылдың Кызыл Тук ордени-биле шаңнаар.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы
К. ВОРОШИЛОВ.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң
Секретары Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль, 1955 ч. июль 11-де.

Күш-ажылдың Кызыл Тук орденниг Москваның Бауман аттыг техниктиг дээди училищезин Ленин ордени-биле шаңнаар дугайында

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң ЧАРЛЫЫ

Москваның техниктиг дээди училищезинин тургустуганындан бээр 125 чыл болган байырлалын таварыштыр база эртемни, техниканы хөгжүдеринге болгаш бедик мергежилдиг кадрларны белеткээринге ооң алдар-хавыаазын демдеглевишаан, Күш-ажылдың Кызыл Тук орденниг Москваның Бауман аттыг техниктиг дээди училищезин Ленин ордени-биле шаңнаар.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы
К. ВОРОШИЛОВ.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң
Секретары Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль 1955 ч. июль 12-де.

Вьетнамның Демократтыг Республиказының Чазак төлээлериниң Москваже орукка чорааны

НОВОСИБИРСК. Вьетнамның Демократтыг Республиказының президент Хо Ши Минге баштаткан чазак төлээлери Москваже бар чыда Новосибирскиге бир хонукта аалчы болуп доктааган. ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретары Н. М. Пегов, ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозунуң Протокол киллизиниң эргелекчизиниң оралакчызы К. А. Кочетков, ол ышкаш Вьетнамның Демократтыг Республиказының ССРЭ-де онза болгаш бүрүн эргелиг элчини Нгуэн Лонг Банг төлээлерни үдеп чораанар.

Июль 11-ниң дүш үезинде Новосибирскиниң аэродромунга аалчыларны үдээрибиле хөй-ниити организацияларының төлээлекчилери, хоорайның ажылчы чоннары чыылган.

Президент Хо Ши Мин чоруп тура орус дылга мынча деп чугаалаан:

— Эргим эштер! Чылыг хүлээп алыышкын дээш четирдим! Улуг чедиишкиннерлиг болурунарны күзедим! Улуу-биле четирдим, байырлыг!

Чазак төлээлериниң кежигүннеринге аныяк пионерлер чедип келген. Олар аалчыларга чечектер тутсуп бараалгаткан. Хо Ши Мин чыскаалган пионерлерге баргаш мынча дээн: «Пионерлер! Белен болунар!». Аңаа харыы кылдыр мындыг найыралдыг сөстер дыңналган: «Кажандаа белен!». Улуг байырлажыышкыннар болуп, мындыг лозунгулар дыңналып турган: «Совет Эвилелиниң болгаш Вьетнамның Демократтыг Республиказының улустарының найыралы делгерезин!», «Эргим Хо Ши Мин, орук суур эки чаагай чорунар!».

Түс черниң шагы-биле 12 шак 10 минута турда самолёт агаарже кедүрүп үнген болгаш Свердловскиже угландыр ужупкан.

СВЕРДЛОВСК. Вьетнамның Демократтыг Республиказының президент Хо Ши Минге баштаткан чазак төлээлери Москваже бар чыда Новосибирскиден Свердловскиге июль 11-де чеде берген. ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретары Н. М. Пегов, ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозунуң Протокол киллизиниң эргелекчизиниң оралакчызы К. А. Кочетков, ол ышкаш ВДР-ниң ССРЭ-де онза болгаш бүрүн эргелиг элчини Нгуэн Лонг Банг төлээлерни үдеп чораан.

Аэродромну Вьетнамның Демократтыг Республиказының болгаш Совет Эвилелиниң күрүне туктары-биле шимээн. Свердловскиниң хоорай Совединиң күүскомунуң даргазы И. И. Муравьев, СЭКП-ниң Свердловск область комитединиң секретарьлары П. Н. Исаев, В. А. Куроедов, область Совединиң күүскомунуң даргазының оралакчызы А. И. Быков, СЭКП-ниң хоорай комитединиң секретары М. И. Кузин, хоорайның ажылчы чоннарының хөй санныг төлээлекчилери аалчыларны уткаан.

Эргим аалчыларга чыылганнар изиг байыр чедирип турганнар. Хо Ши Минге болгаш төлээлериниң кежигүннеринге пионердер чечектер тутсуп бараалгаткан.

Аэродромга митинг болган. Свердловскиниң хоорай Совединиң күүскомунуң даргазы И. И. Муравьев аалчыларга байыр чедирип чүве чугаалаан.

Президент Хо Ши Мин микрофон мурнунга чүве чугаалаан, ону чыылганнар изии-биле уткаан. Орус дылга ооң чугаалааны:

— Эргим эштер, эргим өңнүктер!

Мени болгаш төлээлериниң бүгү кежигүннерин уттундурбас кылдыр изии-биле уткуп турарыңар дээш бүгү чүректен өөрүп четиргенин силерге илередирин меңээ чепшээреп кәрүңер. Коммунизмниң тургузуушкунунуң херээнге улам чечектелиишкиннинг болгаш улам чедиишкиннерлиг болурунарны күзедим! Улуу-биле четирдим, байырлыг!

Чазак төлээлериниң кежигүннеринге аныяк пионерлер чедип келген. Олар аалчыларга чечектер тутсуп бараалгаткан. Хо Ши Мин чыскаалган пионерлерге баргаш мынча дээн: «Пионерлер! Белен болунар!». Аңаа харыы кылдыр мындыг найыралдыг сөстер дыңналган: «Кажандаа белен!». Улуг байырлажыышкыннар болуп, мындыг лозунгулар дыңналып турган: «Совет Эвилелиниң болгаш Вьетнамның Демократтыг Республиказының улустарының найыралы делгерезин!», «Эргим Хо Ши Мин, орук суур эки чаагай чорунар!».

Түс черниң шагы-биле 12 шак 10 минута турда самолёт агаарже кедүрүп үнген болгаш Свердловскиже угландыр ужупкан.

СВЕРДЛОВСК. Вьетнамның Демократтыг Республиказының президент Хо Ши Минге баштаткан чазак төлээлери Москваже бар чыда Новосибирскиден Свердловскиге июль 11-де чеде берген. ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретары Н. М. Пегов, ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозунуң Протокол киллизиниң эргелекчизиниң оралакчызы К. А. Кочетков, ол ышкаш ВДР-ниң ССРЭ-де онза болгаш бүрүн эргелиг элчини Нгуэн Лонг Банг төлээлерни үдеп чораан.

Аэродромда митинг болган. Свердловскиниң хоорай Совединиң күүскомунуң даргазы И. И. Муравьев аалчыларга байыр чедирип чүве чугаалаан.

Президент Хо Ши Мин микрофон мурнунга чүве чугаалаан, ону чыылганнар изии-биле уткаан. Орус дылга ооң чугаалааны:

— Эргим эштер, эргим өңнүктер!

Мени болгаш төлээлериниң бүгү кежигүннерин уттундурбас кылдыр изии-биле уткуп турарыңар дээш бүгү чүректен өөрүп четиргенин силерге илередирин меңээ чепшээреп кәрүңер. Коммунизмниң тургузуушкунунуң херээнге улам чечектелиишкиннинг болгаш улам чедиишкиннерлиг болурунарны күзедим! Улуу-биле четирдим, байырлыг!

Чазак төлээлериниң кежигүннеринге аныяк пионерлер чедип келген. Олар аалчыларга чечектер тутсуп бараалгаткан. Хо Ши Мин чыскаалган пионерлерге баргаш мынча дээн: «Пионерлер! Белен болунар!». Аңаа харыы кылдыр мындыг найыралдыг сөстер дыңналган: «Кажандаа белен!». Улуг байырлажыышкыннар болуп, мындыг лозунгулар дыңналып турган: «Совет Эвилелиниң болгаш Вьетнамның Демократтыг Республиказының улустарының найыралы делгерезин!», «Эргим Хо Ши Мин, орук суур эки чаагай чорунар!».

Түс черниң шагы-биле 12 шак 10 минута турда самолёт агаарже кедүрүп үнген болгаш Свердловскиже угландыр ужупкан.

СВЕРДЛОВСК. Вьетнамның Демократтыг Республиказының президент Хо Ши Минге баштаткан чазак төлээлери Москваже бар чыда Новосибирскиден Свердловскиге июль 11-де чеде берген. ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретары Н. М. Пегов, ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозунуң Протокол киллизиниң эргелекчизиниң оралакчызы К. А. Кочетков, ол ышкаш Вьетнамның Демократтыг Республиказының ССРЭ-де онза болгаш бүрүн эргелиг элчини Нгуэн Лонг Банг төлээлерни үдеп чораанар.

Июль 11-ниң дүш үезинде Новосибирскиниң аэродромунга аалчыларны үдээрибиле хөй-ниити организацияларының төлээлекчилери, хоорайның ажылчы чоннары чыылган.

Президент Хо Ши Мин чоруп тура орус дылга мынча деп чугаалаан:

— Эргим эштер! Чылыг хүлээп алыышкын дээш четирдим! Улуг

МТС чөвүлелиниң хуралы

Чоокта чаа Кызыл-Мажалык МТС-тиң чөвүлелиниң актив-биле каттышкан хуралы болуп эрткен. Хуралга районда часкы, чайгы чер андырылгазының, тараанын чайгы ажаалгазынын чоруп турарынын болгаш малга чем белеткелин организастыг эртиреринин дугайында айтырыгны чугаалашкан.

Келир чылдың тарылгазынга аңдарган чер белеткээриниң ажылын МТС-тиң «Кызыл тараачын», Ворошилов аттыг колхозтарда трактор бригадалары эки чорудуп келген. «Кызыл тараачын» болгаш «Совет Тываның 5 чылы» колхозтар тараа ажаалгазын эки чорудуп, 830—690 гектарларда тараалары суттарган.

Оон-биле чергелештир часкы, чайгы чер андырылгазы, тараанын чайгы ажаалгазы болгаш сиген кезилдезинге белеткел ажылы районда багай чоруп турарын МТС чөвүлелиниң хуралынын киржикчилери демдеглээн. Район 2600 гектар черни андырып, 1956 чылдың тарылгазынга белеткээр планын күүсетпейн, чүгле 1685 га чер андарган. «Ленин оруу» колхоз 780 га чер ацдарар планныг тургаш, чүгле 170 га чер андарган, «Большевик» колхоз 350 га чер ацдарар тургаш чүгле 101 га чер андарган.

Чер ацдырылгазын агротехниктиг хуусаларда, бедик шынарлыг чорударынын дугайында колхозтар-биле аразында кереэде хүлээлгезин Кызыл-Мажалык МТС ырак чедир күүсетпейн турар. МТС-тин чамдык трактор бригадалары часкы тарылганы эртиргеш оожургаашкынче кирген, тракторлар үрелиишкинге таваржып турар, а МТС-тин дирекция чери, оон тускай эртемниглери, эн ылангыя код инженер эш Соломатов бо четпестерни уаутказарынын хемчээн албайн келген. Чижэ, 18,22 дугаарлыг тракторлар үрелиишкинге үргүлүү таваржып келген. Код инженер эш Соломатов-даа, участок механиги эш Максимов-даа трактор бригадаларынга барык барбайн, үрелген тракторларны ажылдацырынга дузалашпайн турар.

Районнуң элээн хөй колхозтары тараанын чайгы ажаалгазынга ацдыгаа чедир хол дегбейн, чүгле «кудайга чүдүп» чаашкын мандап олурар чорукту шын эвес дээртин чөвүлелдиң киржикчилери чидин-биле ыңгырмчүлээннер.

Сиген терецин-биле өзүп, быжып, сиген кезилдезин эгелээри шагда-ла болган турбуже, районнуң чаңгыс-даа колхозу мал чемин белеткээринге дегерпин албааны канчап-даа таарышпас, мынчангаш оо талазы-биле кыска хуусаада шиитпирлиг хемчеглерни ап, ниитиниң малын четчир саныг байлак чем-биле хандырарын, мал чемин белеткээрин тараа ажаалдазынын бетинде доозарын чөвүлелдиң киржикчилери колхозтар баштаар черлеринге, МТС-тин дирекциязынга сүмелээннер.

Кыска жанрлыг чечен чогаалдарның талазы-биле область конкурзунуң түннели

Кыска жанрлыг чогаалдар—очерк, рассказ, шүлүк, чаңгыс көжеге шиилер дээш область конкурсунуң түннели үнген. Конкурстуң адрезинге 37 авторлардан 124 чогаалдар келген. Оон иштинден рассказтар 14, очерктер 3, шүлүктер 99, чаңгыс көжеге шиилер 8.

Конкурска келген чогаалдардан идейлиг уран-чечен талазы-биле бирги, ийиги, үшкү черниң шаңналдарын апкы дег чогаалдар чок болган.

Моон соңгаар чогаал ажылынга кызымаккай чоруун көргүзүп эки ажылдаарын күзевишаан 500-тен куду 200-ке чедир түңнүг акша шаңналын элээн каш авторларга тывыскан. Оларның иштинде Медээчиниң «Саанчы», «Үгүлзачы кыс» деп шүлүктеринге, Кудажының «Чедип келдем» деп шүлүүнге болгаш «Чүрттаары ели-дир» деп чаңгыс көжеге шиизинге, Сүгленмейниң «Нина Салчак каникульда» деп рассказынга, Сюрюн-оолдуң «Дагын далажылга» деп рассказынга болгаш элээн каш шүлүктеринге 500 рубльдин шаңналын тывыскан.

Ол ышкаш Натпит-оол, Бузур-оол, Карашпай, Бюрбе, Залуцкая болгаш өскелер-даа база акша шаңналын алганнар.

Чадаананың пионер лагеринде

Бо чылдың бирги сезонунда Чадаананың пионер лагеринде 64 школачы уруглар дыштанын турар. Дыштанын турар уругларның аъш-чеми эки, олар чаа-чаа күштү боттарынга немеп, уругларны янзы-бүрү оюннар хөгледип турар. Лагерьниң улуг вожатыйында Кызылдың башкы институдунуң студентизи эш К. Өлчей-оол эки ажылдап турар.

Уруглар кинону неделяда 3 удаа доктаамал көрүп турар. Үнүштер болгаш дириг амытаннар өөренир бөлүмде 23 уруглар бар. Олар коданнарны болгаш дилгилерни улуг хандыкшыл-биле ажаан өөренип турарлар.

Ийиги сезонда 150 уруглар дыштаныры планда көрдүнген. Аңаа Барыын-Хемчиктиң, Бай-Тайганың, Өвүрнүң, Сүт-Хөлдүң школачылары кээп дыштанырлар.

Лагерьде чаа тудуглар немежип турар. Бир чүнар бажың болгаш бир чүрттарга бажыңы ажыглалда кирген. Келир чылын дыштанып уруглар майгыннарга эвес, бажыңнарга чүрттаарлар.

Д. СЮРЮН-ООЛ.

Алтай уксаалыг хураганнар

Өвүр районнуң «Торгалыг» колхозу хойнуң уксаазын экижидери-биле эрткен чылын чинге-нарын дүктүг алтай уксаалыг кошкарлар-биле 210 хойну тарып боозаткан болгаш 300 хойну тудуп эдериштирген турган.

Бо чылын ол-ла 210 хойдан 218 хураган, аңаа эдериштирген 300 хойлардан 308 алтай уксаалыг чинге-нарын дүктүг хураганнар менди алдынган. Хойжулар Осурбай, Биче-оол олар уксаазын экижидери-биле тускайлап үскен кара баштыг ак хойларны ажаан, кадарын турар.

М. ЛАЙЗАА.

Чаа дүжүттүң тараазын хүлээп алырынга тараа белеткел черлерин чогуур үезинде белеткээр

Көдээ ажыл-агый чылының эң изиг түлүк үези — дүжүт ажаан алыышкынының үези чоокшулап турар.

Июль 1-ге чедир области техниктиг базаларның белеткели дыка четпес чоруп келген. Тараа складтарының септелгези 74,1 хуу, «Кузбасс» деп тараа кургадыр машиналарның—77,7 хуу, тараа арыглаар машиналарның —96,2 хуу, транспортёрларның —71,3 хуу, автомобиль деңзилериниң—71,4 хуу, бараан деңзилериниң—60 хуу күүсетинген.

Шагаан-Арыг, Кызыл дээн ышкаш чамдык тараа белеткел черлеринде хөй тараа урдунган ужурунда, ында складтарның септелгезин чорударынга чамдык бергедээшкиннер таваржып турар. Ындыг-даа болза, белеткел черлериниң хөй нуруулу бүгү хевирлериниң септелге ажылдарын чүгле 60 хуу күүсеткен.

Бо бүгү фактылар болгаш саннар чаа дүжүттүң тараазын хүлээп алырының талазы-биле белеткел ажылдары чамдык тараа белеткел черлеринде кончуг четпес чоруп турарын хереченлеп турар.

Дүжүт ажаан алыышкынының болгаш чаа дүжүттүң тараазын күрүнеге дужаарының ажылы эгелээринге чедир бир ай четпес, эвээш үе арткан, ынчангаш урдунган тараалардан складтарның хостарын манавайн, оларның септелгезин 10—15 хонук дургузунда эки шынарлыг доозары негетинин турар.

Тараа белеткел конторалары тараа кургадыр черлерин, тараа арыглаар машиналарны, деңзилерни, лаборатория херексел-дерин, шоодайларны, брезентилерни, колхозтарның сөөртүү эккелген тараазын арыглаар шөлүүгештерни болгаш тараа кургадырына херек серилиг черлерни бүрүн белен кылдыр дүрген септеп, белеткеп алган турар херек.

Белеткел черлери тараа кургадыр черлерге хереглээр четчир санныг оттулар чүүл-биле хандыртынар болгаш белеткел документациязының бланкаларын, тараа хүлээп алыр квитанцияларны, учёттуг болгаш отчёттуг бланкаларын четчирип-биле белеткен алыр ужурлуг.

Бүгү кол болгаш түр үеде хереглээр тараа хүлээп алыр ханы черлерни өртке удур чугула чүүлдер-биле (кудуктар, суглуг досклар, элезиниг харжактар, демир хуунар, хүүрекпер болгаш оондаа өскелер-биле) хандырарын чедип алыр болгаш белеткел конторалары тараа хүлээп алыр черлерин таарымчалыг байдалга тургузары чугула. Белеткел черниң деңзискээринче кирериниң эрттирилге системазын болгаш оортан кедээ ажыл-агый продуктуларын өске-даа өртектиг чүүлдерни үндүр сөөртүрүнүң чурумун шыңгыы сагыыры чугула. Тараа белеткел конторалары 1955 чылдың тараазының дүжүдүн үзүктел чок хүлээп алырын болгаш камгаладыг тургузарын хандырып шыдаар складтарның, белеткел черлериниң эргелекчилерин, лаборантыларны, тараа кургадыр мастерлерни болгаш тараа таныыылдарын четчелеп тургузар.

Тарааны хүлээп алыр, камгалаар болгаш тараа ажаакчылары-биле санажыр чурумнарының дугайында тараа хүлээп алырынга ажылдаар бүгү-де ажылдакчыларның семинарын күрүнеге тараа дужаалдазы эгелээриниң бетинде чорудар. Чаа дүжүттүң тараазының хүлээп алыышкыны эгелегиже чедир ийи неделя бүрүнгаар тараа хүлээп алыр, арыглаар, кургадыр бүгү белеткел черлеринде складтарны, тараа кургадыр херексел-дерни, шоодайларны, брезентилерни, складтар чанының девискээрлерин, шөлүүгештерни халдавыр чок болдурарынче тараа белеткел черлериниң ажылдакчылары кичээнгей салыр ужурлуг.

Механиктиг ашталганың болгаш химиктиг хоранналашкынның аргазы-биле чүгле тараа белеткел черлериниң складтарын эвес, а харын колхозтарның, совхозтарның хову турлагларында, шаңнарында ажаан алыышкын, бастырар машиналарны, тараа арыглаар херексел-дерни, транспорт чепсек-херексел-дерни халдавыр чок болдурар. Автомашиналардан тараа дужүрүүшкүнүнге хөй күш кирер ажылдар үзүктел чок болгаш чиик болзун дээш, автомашиналардан тараа дужүрер боду берикчилер, чызы идер ленталыг транспортёрлар септетинген турзун, үзүктел чок ажылдаан турзун дээш улуг кичээнгей салыр херек.

Тараа белеткел черлериниң эки ажыллаарын хандырар сорулга-биле райполар тараа дужаганнарга болгаш тараа сөөртүп турар чолаачыларга чемненилге черлерин, чугула хереглел бараанларын садар ларёктарны ажыдар ужурлуг.

Техниктиг базаларның септелгезин, автомобиль деңзилериниң, лабораториялардың, кудуктарның чаа тудугларын хуусаа бетинде шынарлыг доозар дээш шыңгыы ажылдаарынче тараа белеткел контораларының директорлары боттарының коллективтериниң күжүн чөп мобилизастаар херек. Тараа белеткел черлериниң ажылдакчылары 1955 чылдың чаа дүжүдүнүн тараазын хүлээп алырынга бүгү белеткелдерни чогуур хуусаада доозар дээш калбарган социалистиг чарышты үре-түннедиг болдурар ужурлуг.

Д. ДЕЕВ,
тараа белеткелиниң Тыва область конторазының эргелекчизи.

Кызымак күш-ажылдың түннели

Чаа-Хөл районнуң Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң кежигүнү эш Тюлюш Чассыг-ооллуң күш-ажылга ынакшылдыын колхозчулар эки билир болгаш ынчангаш ону хүндүлээрлер.

Чассыг-оол дугааның баш санын өстүрер, оон хөй чуурга алыр дээш кызымак ажылдап турар. Дугааларының ажаалга чемгерилгезин экижидин турган бир дугаадан ай иштинде өртүмаа-биле 12 чуурга алырын чедип алган. Чадаананың күш станциязындан 9000 дугаа ооллдарын ап, колхозка эккелген.

Эш Чассыг-оол эрткен чылын эвээш эвес күш-хүнүн ажылдан алган болгаш колхозтан өлбекшилдиг ажыкты алган. Күш-ажылга ынакшылы, оон культурлуг болгаш материалдыг амыдыралын экижидерин хандырган. Ийи демир орун, соңгада таарыштыр чараштан каан ак пестер, чоорганнар болгаш өске-даа таарыштыр эдип каан бажың херексел-дери оон бажыңының иштин каастап турар.

В. АРАКЧАА.

Малдың продуктулуун бедидер дээш

Малдың баш санын өстүрери-биле чергелештир оон продуктулуун бедидери дээш демисел малчын бүрүзүнүң кол сорулгазы. Сүт-Хөл районнуң Сталин аттыг колхозунуң инек кадарчызы эш Семис-оол бо талазы-биле бедик көргүзүглерни чедип ап турар. 1952 чылда кадарары-биле 60 баш болдургаларны хүлээп алган. Оларны хорамча чокка менди өстүргени-биле чергелештир ажаалга кададын экижидип турган чылдың кайы-даа үезинде оларның күштүг, семис турарын хандырган. Бо чазын ол болдургалардан 49 баш инек бызаалаан, ниитизи-биле эш Семис-ооллуң кададынга инектерден 60 инек бызаалаан. Оларның бызааларын чидириг чокка доруктурган.

Чажындан тура ажаалга, чемгерилге, кададын экижиткининден болгаш амгы үеде одарны база-ла эки таарыштырганындан ол инектериң сүткүрү ол колхозтуң өске инектериндан бедик болуп, хүнде 8—10 литрни берип турар инектер тыштып турар.

Бо чорук малдың ажаалга хайгааралын экижидерге оон продуктулуун бедиринге улуг ужур-дузалыг дээрзин база катап бадыткаан. Бо чедишкинни эш Семис-оол малдың продуктулуун бедидери дээш демиселди доктаамал чорудуп, күжениишкиниг ажылдап турган чедип алган.

М. БЕГЗИВАА.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Уттундурган керээ

Машина-трактор станциялары колхозтарга дуза көргүзүп, оларның үрелген автомашиналарын болгаш көдээ ажыл-агый машина чепсек-херексел-дерин септеп бөөри-биле керээ чаргаш айыткан хуусаазында күүседип бербейн баар чоруктар оар.

Чижэ, Чаа-Хөл районнуң «Тиилелге» көдээ ажыл-агый артелиниң «ГАЗ-51» деп автомашиназын септеп бөөри-биле Чаа-Хөл МТС-тиң директору эш Стихаров колхоз баштаар черинин даргазы эш Сүктер-биле бо чылдың апрель айда керээ чаргаш, колхозтан 3000 рубльди шилчиттирип алган, машиназын мынчага чедир септеп бербөөн.

Колхозтуң машиназы МТС-тиң кажаазының иштинде улам-на үрелип чыдар болгаш оон чугула кезектерин таварышкан кижи адырып ап турар. Колхоз 3000 рубльден когаравышаан, автомашинаның ышкынарынга чедип турар.

Колхоз даргазы эш Сүктериң негелде чогун ажыглап алгаш, эш Стихаров колхозтуң машиназын септедирин бодавайн турар.

Н. ЛОПСАН.
(«Шынның» корреспондентизи).

Сүт-бараан фермазының ажылын экижидер

Кызыл районнуң «Баян-Хем» көдээ ажыл-агый артелиниң Баян-Колда сүт-бараан фермазы 56 саар инектерден чүгле 4 инекти бызаазындан чарып саан турар. Сүт-бараан фермазының эргелекчизи эш Спиринмаа ферманың ажылын амга чедир экижидип шыдавайн турар.

Саанчылар инектерни хүнде 3 катап саар чурумну сагывайн, чамдык үелерде чүгле ийи катап саан турар. Саанчыларда инектерден чеже сүттү саан алырының тодаргай планы чок. Сагган сүттү тыртырып, сметана кылып турза-даа, сүт продуктуларын будагдап, төтчегленп турар. Ол ышкаш Баян-Хемде сүт-бараан фермазының ажылы базыда ындыг байдалда.

Сүт-бараан фермазында четпестерни чайладыр талазы-биле колхоз баштаар черинин ревизия комиссиязы база фермада коммунистер Док-Хуурак, Лөгулбай олар хемчеглерни албайн турарлар.

Фермада ажылдап турар саанчылар болгаш кадарчылар оргузунда политик-массалыг ажылдар, беседа, лекция, солун номчулгазы чорутунмайн, оларның аразында социалистиг чарыш калбарбайн турар.

К. ОНГА.

Яслилерже кичээнгей салыр

Барыын-Хемчик районнуң «Большевик» көдээ ажыл-агый артелинде уруглар яслизи 50 ажыг колхозчу нелериниң уругларын хаара туткан. Колхозчу нелер ам тудуг болгаш огород бригадаларында ажылдап, ниитиниң күш-ажылынга доктаамал киржип турарлар. Ясли эргелекчизи комсомолчу эш Бичештей уругларны культурлуг өстүрер дээш кызымаккай ажылдап турар.

Ындыг болза-даа, яслиде уругларның чемненир столдары, аяк, савалары болгаш ак, кара чоорганнары чедишпес. Яслиниң четпейн турар материалдарын дарый чечелээри Эрги-Барлык суму Совединден болгаш колхоз баштаар черинден негетинин турар.

И. КЕЛИК-СЕНГИ.

* * *

Кызыл районнуң «Совет Тыва» көдээ ажыл-агый артелинде ясли чогундан 30 ажыг колхозчу нелер колхоз будүрүлгезинге киришпейн турар. Уруглар яслизинин бажыңына эрткен чылын 3 өрөөл бажын туткан. Мичалза-даа колхоз баштаар чери яслини чугулага көрбейн, бажыңны кино үндүрер клуб кылып алган.

Чаш уругларны культурлуг кижизидер, колхозчу нелерни колхоз будүрүлгезинге бүрүн киириштирер сорулга-биле колхоз баштаар черинин даргазы эш Нурзат ясли бажыңын хостадып бөөр дугайында организастыг хемчеглерни алыр херек.

С. ДОНЗУМ.

„Шыннын" материалдарынын изи-биле

„Фермада четпестерни чайладыр"

Сүт-Хөл районнуң Сталин аттыг колхозунуң сүт-бараан фермазында отчёт-учёттүн багай тургустунганындан колхозка сүттен орулга кирбейн турарын, колхоз баштаар черинден ферманың ажылын удуртпайн турарын илереткен корреспонденция бо чылдың май 18-те үнген № 100 (3294) «Шынга» парлатынган.

Ук корреспонденцияны колхозта партия организациязының хуралынга чугаалажып көрген, айыткан фактылар шын болган. Ферманың ажылын багай удуртуп, оон отчёт-учёдунче сагыш салбайн турган ферма эргелекчизи эш Кертик-оолга партия талазы-биле хемчег хүлээткен болгаш ферманың ажылын экижидер талазы-биле хемчеглер алдыгаа деп, партия эге организациязының секретары эш Севек-Ойдуп редакцияга дыңнаткан.

Москваның ажылчыннарын олче кыйгырган.

Хаан өзуга удур демиселдиң чедишкининг доостурунга бүгү чурттуң ажылчын аңгызының күжениишкиннерин каттыштырары эргежок чугула деп чүвени Москва Соведи билип турган. Ол сорулгаа-биле Советтиң төлөөлекчилерин Петербургче, Сормовоже, Ярославльче, Иваново-Вознесенскиже, Тулаже, Самараже, Саратовче болгаш чамдык өске-даа хоорайларже чоруткулаан. Москва Соведи большевиктериниң айтыышкынын эдербишаан, ажылчыннарны чепсеглээр талазы-биле практиктиг дуза көргүзер түскай комиссияны тургускан.

Революцияның түннели ажылчын аңгының чүгле организастыындан болгаш сырый каттышканындан эвес, харын солдаттар кымның соонда баарын деп чүведен база хамаржыр дээрзин Совет тергинин эки билип турган. Ынчангаш шериг оргузунга ажылче улуг кичээнгейни салып турган. Совет 1905 чылдың ноябрь 27-де болган пленарлыг хуралынга солдаттарга хамаарышкан түскай кыйгырыгны хүлээп алган, ында чугаалааны болза: «Эштер солдаттар! бистиң хан-дамырывыстан акыдуңмаларывыс, хөй-хөй каража-когаралдыг Россияның бистиң чаңгыс аай нелериниң ажы-төлдери силер. Ниити демиселге киржилгенер-биле ону шагда-ла медереп билген болгаш бадыткаан силер. Ам, кажан пролетариат улустуң көөр хөөн чок дайзыны, хаан чазакка удур шиитпирлиг дайынны чарлап турда, силер база шиитпирлиг болгаш дидим хөделиңер».

Офицерлерге чагыртпазын, хаан өзуга удур демиселге удуртур эштерни боттарының иштинден шилип алырын, демиселди кады чорудар төлөөде, ажылчыннар-биле харылзаа тургузарын Совет солдаттарга сүмелээн. Москва гарнизонунуң элээн хөй кезектериниң солдаттары Советтиң кыйгырыын эдерген.

Москва гарнизону хаан чазакка илергейле идегел чок турган, ынчангаш ол революсчу хөөн кирген солдаттарның ажылчыннарның талазынче шилчип кириишкинин болдурбас дээш хемчеглерни ап эгелээн. Эң-не идегел чок кезектериниң чепсээн дүжүргеш, казармаларга туглагылап алган.

Москваның пролетариады чазакка удур шиитпирлиг тулчуушкуннарга большевиктериниң удуртулгазы-биле ыяк белеткенген. 1905 чылдың декабрь 6-да, большевиктериниң Москва комитединиң айтыышкынарын эдербишаан, Совет дараазындагы шиитпирни хүлээп алган: политиктиг стачканың чепсектиг тура халыышкын болу бөөрин чедип албышаан, бүгү ниити политиктиг стачканы декабрь 7-де 12 шакта чарлаар. Тура халыышкынның ниити удуртулгазын Советтиң Күүсекчи Комитединге даскан.

Москваның ажылчын аңгызы Советтиң кыйгырымынга бир эп-сеткилдиг харылаалаш, аңаа айыткан хуусаада фабрикаларын, заводтарын, электри станцияларының ажылын соксаткан. Николаево (амгы Октябрь) демир оруундан өске Москва белдириниң бүгү демир оруктарынга шимчээшкин доктаап турупкан. Хоорайның амыдыралы шимчевестээн. Бай-Тайганың өөзи чепсектиг отрядтары корум-чурумну үлегерлиг деткип турган ажылчын аңгы апарган. Хоорайның кудумчуларын баррикадаларның сырый четкизи шыва ап эгелээн. Москваның пролетариады хаан өзуга удур маадырлыг чепсектиг демиселди эгелээн, а ажылчыннар депутаттарының Москва Соведи чепсектиг тура халыышкынының органы болу берген.

Шуйнуң, Орехово-Зуевонуң, Подольскинин, Перовонун, Коломнаның, Москва чоогунуң чамдык өске-даа районнарының ажылчыннары эвээш-даа саныг бол, чепсектиг отрядтарны москвачы пролетариатка дузалажыры-биле чорудуп четиккен. Бронницкий районнуң Аксеновка көдээ суурунуң тараачыннары аъш-чемни чорудуп бергеннер.

Москвачы ажылчыннар дайзынга удур маадырлыг демиселди тос хүннер иштинде чорутканнар, ынчан дайзын болза, чүгле сан талазы-биле эвес, харын чепсек талазы-биле база тура халышканнарны дыка ажыл турган.

Чепсектиг тура халыышкынның кол дааныр району Кызыл Пресень болган. Контрреволюцияның кол күштериниң аңаа удур мөөңнетинген турганы таварылга эвес. Пресеньниң баррикадаларынче артиллерия адыышкынын кылып турган районга өрттер эгелээн. Тура халышканнарның маадырлыг чоруу турзажок, контрреволюцияның дээрбээ улам күштүү-биле чыырлып олурган.

Чепсектиг тура халыышкыннар өскеда элээн хөй хоорайларга— Новороссийскиге, Красноярскиге, Сормовога, Севастопольге Бранштадтка, Мотовилихиге, Александровка, Донда-Ростовка база болгулаан. Хаан өзузунуң күштериниң илергей-ле артык чоруу түр аткаарлаарынче ажылчыннарны албадапкан.

Революцияның түр чавырлыышкынын барымдалаш, большевиктериниң Москва комитеди ажылчы чоннар депутаттарының Москва Соведи-биле кады—декабрь 19-та чепсектиг тура халыышкынны, а оон-биле кады ажыл соксадыышкынын база шеглээр деп шиитпирни хүлээп алган.

Ажылчыннарның чепсектиг демиселиниң соксааны-биле кады Москва Соведи база бодунуң догунаашкынын соксаткан. Ажылчыннарның аткаарлаашкыны организастыг чорутунган. Олар чаа улам шиитпирлиг шаан халдаашкынга күштерни чыын алыр дээш аткаарлааннар.

Октябрь— декабрь үезинде революцияның хөгжүлдезинин дээди үези болган. Ол элээн хөй өске-даа хоорайларга ажылчыннар депутаттарының Советтерин амыдыралче хайыктырган. Ол чүгле чаңгыс Украинага безин он үш хоорайларга болгаш ажылчын суурларга (Екатеринославльге, Луганскиге, Киевке, Горловкага, Енакиевога, Алчевскиге, Дебальцевога, Одессага болгаш өске-даа хоорайларга база тургустунгулаан. Оларның иштинден чүгле дөрттү меньшевиктериниң саңдарынга турганы, а Советтериниң арткан кезиде большевиктериниң соо-биле чоруп турганы кайгамчыктыг факт болган.

Орехово-Зуевога, Тверьге, Саратовка, Севастопольга, Алдыы-Новгородка, Сормовога, Пермьге, Екатеринобургка, Самарага, Смоленскиге, Уфага, Владикавказка, Новороссийскиге, Читага, Красноярскиге болгаш өске-даа хөй-хөй хоорайларга ажылчыннар депутаттарының Советтери база тургустунгулаан.

Советтер болза, типографияларны революстуг арга-биле эжелеп ап, дайынчы дружиналарны тургускулап, дүжүметтерни тудуп хорудап, сестүн хосталгазын боттандырып, сес шактыг ажыл хүнүн болгаш оон-даа өскелерни чоруткан, тодаргайлаарга тура халышкан улустуң эрге-чагыргазының эге органнары, тура халышкынның органнары болу бергилээн.

Элээн хөй таварылгаларда ажылчыннар депутаттарының Советтери-биле кожа солдаттар депутаттарының Советтери тыштып тургулаан. Солдаттар ажылчыннар-биле төрелдежип ажыл соксатканнарны боолаарындан болганчок-ла ойталап, харын чамдыкта тура халышканнарның талазынче шилчип кирип турганнар. Чижээлээрге, 1905 чылдың декабрь 6-да Красноярскиде революстуг шимчээшкиниң эң-не бедик көдүрүүшкүнүнүң үелинде ажылчыннар болгаш солдаттар депутаттарының каттышкан Советти тыштып келген. Советти большевиктер удуртун турган болгаш оон удуртулгазы-биле губерния типографиязы эжелеп алдынган, сестүн хосталгазы чарлатынган, карачаңгыс эрге-чагырга болур Советтиң турганы ол хоорайның бодунуң дугайын чугаалаваска безин демир орук белдиринге контроль тургустунган.

Читага база ажылчыннар болгаш солдаттар депутаттарының Советти тургустунган. Ону большевиктер удуртуп турган. Ук Совет чепсектиг тура халыышкынга белеткелди болгаш тура халыышкынның бодун баштаан. Хоорайга 8 шактыг ажыл хүнүн чорудуп, сестүн болгаш парлалганың хостуун боттандырган. «Забайкальский рабочий» солунну үндүрүп турган. Акатуевскиниң кара-бажыңындан политика талазы-биле хорудатырганнарны хосталаар дээш В. К. Бурнатовскийниң удуртулгазы-биле ол Совет төлөөлер чоруткан.

Ажылчыннарның соо-биле тараачыннар база көдээ черлерге Советтер тургускулаан турганының таварылгалары тургулаан. Тараачыннар депутаттарының Советтери помещиктериниң черин алырынче тараачыннарны кыйгырып турган, ону боттандырар аргалыг болган черлерге помещиктериниң черлерин эжелеп алырын болгаш хуваарын удуртуп турган.

Большевиктериниң удуртуп турганы Советтер ынчаар хөделип турган. Советтер меньшевиктериниң саңдарынга кирип турган черлерге олар боттарының ролюн күүсетпээннер. Меньшевиктер Советтериниң «партийжи эвезиниң» дугайын алгыржып, оларны чепсектиг тура халыышкынның органнары-даа кыдыр, революстуг эрге-чагырганың эге органнары-даа кыдыр санавайн турганнар. Олар дээрге Советтерни революциядан дашкаар болгаш оортан хамаарылга чокка, буржуаз-помещик чазак-биле кады болгаш чергелештир оон кожундаа кыдыр турун турган чер-черниң бот-эргелел органнарының байдалынга чедир кудулатканнар. Олар ол хоралакчы шугумун барымдалаш, оон соонда Советтериниң орнунга , соңгутурганнарның хуралдарлыг азы төлөөлетиргеннериниң хуралдарлыг болурун саналдап турган. Ол бадытқалдың антимарксисчи утка-шынарын илеретишаан, В. И. Лениниң бижээни болза: «Ол дээрге, чедип алдынмаан пушканы картон саазында чуруп каан пушка-биле солун алган болзувусса дээнибиле дөмей ышкажы».

Советтер болза, ол дугайты меньшевиктериниң алгыржып турганы ышкаш мөлчүкчүлериниң аңгызы-биле бир үеде харугда турун ыдавас деп марксизм-ленинизм өөредип турар. Бир-ле болза, тежээтирикчилериниң эрге-чагыргазы, бир-ле болза, улустуң эрге-чагыргазы. Советтер революция-биле төрүүнер, ынчангаш оларның, улам ынайгы догунаашкыны оортан шуут хамаарылгалыг болур. Революцияның чүгле чедишкининг түннели эрге-чагырганың чорудун, сестүн болгаш парлалганың хостуун боттандырган. «Забайкальский рабочий» солунну үндүрүп турган. Акатуевскиниң кара-бажыңындан политика талазы-биле хорудатырганнарны хосталаар дээш В. К. Бурнатовскийниң удуртулгазы-биле ол Совет төлөөлер чоруткан.

Ажылчыннарның соо-биле тараачыннар база көдээ черлерге Советтер тургускулаан турганының таварылгалары тургулаан. Тараачыннар депутаттарының Советтери помещиктериниң черин алырынче тараачыннарны кыйгырып турган, ону боттандырар аргалыг болган черлерге помещиктериниң черлерин эжелеп алырын болгаш хуваарын удуртуп турган.

Большевиктериниң удуртуп турганы Советтер ынчаар хөделип турган. Советтер меньшевиктериниң саңдарынга кирип турган черлерге олар боттарының ролюн күүсетпээннер. Меньшевиктер Советтериниң «партийжи эвезиниң» дугайын алгыржып, оларны чепсектиг тура халыышкынның органнары-даа кыдыр, революстуг эрге-чагырганың эге органнары-даа кыдыр санавайн турганнар. Олар дээрге Советтерни революциядан дашкаар болгаш оортан хамаарылга чокка, буржуаз-помещик чазак-биле кады болгаш чергелештир оон кожундаа кыдыр турун турган чер-черниң бот-эргелел органнарының байдалынга чедир кудулатканнар. Олар ол хоралакчы шугумун барымдалаш, оон соонда Советтериниң орнунга , соңгутурганнарның хуралдарлыг азы төлөөлетиргеннериниң хуралдарлыг болурун саналдап турган. Ол бадытқалдың антимарксисчи утка-шынарын илеретишаан, В. И. Лениниң бижээни болза: «Ол дээрге, чедип алдынмаан пушканы картон саазында чуруп каан пушка-биле солун алган болзувусса дээнибиле дөмей ышкажы».

Советтер болза, ол дугайты меньшевиктериниң алгыржып турганы ышкаш мөлчүкчүлериниң аңгызы-биле бир үеде харугда турун ыдавас деп марксизм-ленинизм өөредип турар. Бир-ле болза, тежээтирикчилериниң эрге-чагыргазы, бир-ле болза, улустуң эрге-чагыргазы. Советтер революция-биле төрүүнер, ынчангаш оларның, улам ынайгы догунаашкыны оортан шуут хамаарылгалыг болур. Революцияның чүгле чедишкининг түннели эрге-чагырганың эге хевирлери болун турганындан тура халышкан болгаш тиилээн улустуң өзулуг эрге-чагыргазы болур аргаы Советтерге бөөр.

В. И. Ленин баштайгы орус революциянын эң байлак дуржулгазынга даанын алгаш, парламентарлыг республика эвес, харын Советтер республиказы пролетариат диктатуразының эң-не чогумчалыг, күрүне хевири болун турар дээрзиниң дугайында бодунуң генералдыг түннелин кылган.

Октябрьнын социалистиг Улуг революциязының тиилелгезиниң түннелинде тургустунган Совет эрге-чагырганың үжен чеди ажыг чылдар иштиндеги дуржулгазы ол ленинчи түннелдиң шынныынын чайынанчак бадыткалы болур.

Коммунистиг партиянын удуртканы Соцет күрүне ам бистиң чуртувуска коммунизм тургузуушкунунуң талазы-биле бодунуң сорулгаларын чедишкининг боттандырын турар.

С. КУКУШКИН.

Иелерниң Бүгү-делегей конгрезинде

ЛОЗАННА. (СЭТА-ның тускай корр.). Иелериниң Бүгү-делегей конгрезиниң июль 9-та хуралында совет композитор А. Новиковтуң шүлүкчү Л. Ошаниниң сөзүнге бижээни конгресске алдар болдурган ырылың плёнкага бижээнин дыңнаан. Ол белекти конгресстиң төлээлери үргүлчүлеп-диг адыш часкаашкыны-биле үткааннар. Конгресстиң даргазының медеглээнин ёзугаар алырга, чаа ырны аас-кежик, хосталга болган тайбың дээш демисежин турар бүгү делегейниң хөрөөженнери ап ырлашкан турар.

Оон соонда Алжирниң иелер төлээлинге сөс берген. Ол чурттуң үндезин чонуңуң лар-берге байдалының дугайын ол чугаалаан. Оон чугаалааны болза:

— Францияның иелери! Силерниң оолдарыңарны, ашактарыңарны болган акыдуңмаларыңарны Алжирже чорударын, олар мээң чуртумнуң чуруттакчыларын өлүрерин болдуроңар!

Ол кыйгырыгга харыы кылдыр, Алжирге оглу өлүрткен, француз хөрөөженнериниң төлээлекчилериниң бирээзи француз иелериниң чагаазын номчаан. Бүгү делегейниң иелери боттарының күштерин дайынга удур демиселге каттыштырар ужурлуг деп ол чагаада чугаалаан турар.

Француз хөрөөженниериниң төлээлери бүгү залдың адыш часкаашкынының адаазбиле Алжириниң, Тунистиң, Марокконуң болган Франциядга хамаарылгалыг өске-даа черлериниң иелеринге тайбың болган национал хосталга дээш оларның демисели-биле эргеткил каттыштырылгазының демдээ кылдыр чечектер аппарын тудусканнар.

ЛОЗАННА. (СЭТА-ның тускай корр.). Июль 10-да конгресстиң ажылының сөөлгү хүнү. Сөөлгү ораторлар санал берип турар. Комиссиялар, документилер ажылдан кылышкының доозун турар.

Конгресс бодунуң ажылын доозун турза-даа, оон адрезинге чагаалар кирери үргүлчүлеп турар, ол чагааларның авторлары болур организациялар, тус-тус кижилер конгресске байыр чедирип, ажыт-елду камгалаар, чаа дайынны болдурбас деп бүгү иелерге кыйгырыгга боттарының үннерин каттыштырып турарлар. Июль 10-да Барының Германиядан, Англиядан, АКШ-тан, Италиядан, Франциядан, Аргентинадан, Австриядан, Ирландан, Гваделупадан болган Швейцарияның янзы-бүрү хоорайларындан болган суурларындан чагаалар алдынган.

Бөгүн эртен конгресс Каирниң, Бразилияның, Индонезияның, Чилиниң, Швейцарияның, Голландияның болган өске-даа чурттарның төлээлериниң саналдарын ыңнаан.

ЛОЗАННА, июль 11. (СЭТА-ның тускай корр.). Июль 9-та иелериниң Бүгү-делегей конгрезиниң пленарлыг хуралы болбаан. Конгресстиң төлээлериниң күжү-биле ол хүн концерт болган. Төлээлериниң аразындан хөй-хөй эки ыраажылар, уран чугаанның мастерлери, танцычылар тывылган. Бодунуң национал хөй-хөй онзагай байдалының төлээ-биле ол хүн концерт орай кеҗээге чедир үргүлчүлээн.

Июль 11-ниң дүнезинде Лозаннага орай дүне иелериниң баштайгы Бүгү-делегей конгрези доозулган. Хамаарышкан комиссияларның ажылдап кылганы болган оон соонда эдиглер, сагындырыглар болган немелделер киирери-биле бүгү төлээлерге киирип берген документилерни конгресс хүлээп алырынче киришкен.

Бир-ле дугаарында дөрт күрүнелериниң чазактар баштыңнарының чөвүлел хуралынче чорудар бижикти хүлээп алган. Ол бижиктиң текстизин номчуурга динмиттиг адыш часкаашкыны-биле хүлээп алган.

Оон соонда конгресс Каттышкан нацияларр Организациязынга кыйгырыгны хүлээп алган. Ол документини база-ла конгресстиң бүгү төлээлериниң улуг көдүрлүүшкүнү-оюле бир эргеткилдиг хүлээп алган.

Эжени Коттонга сөс бээрге манифестиниң текстизин номчаан. Эжени Коттон «миллион-миллион бистер бот-боттарывысче холдарывысты сунчуулуңар!» деп манифестиниң сөөлгү сөстерин номчуурулдек шуптуу төлээлер туруп келген. Үргүлчүлелдиг адыш часкаашкыны байырлаашкынче шилчээн. Төлээлер манифестини бир эргеткилдиг хүлээп алган.

Эжени Коттон бодунуң сөөлгү түңнел сөзүнге иелериниң Бүгү-делегей конгрези хагдынганын Эжени Коттон чарлаан.

Иелериниң баштайгы Бүгү-делегей конгрези болза, ажы-төлүн амыдыралын камгалаар, бүгү делегейге тайбыңны камгалаар деп бүгү делегейниң иелериниң тура-соруун чайынналдыр көргүскен. Конгресстиң киржикчилериниң иштиндеи 653 хөрөөженнер, тодаргайларга конгресстиң төлээлериниң чартыындан хөй кезин улустар аразының ужуражышкынларына мурнунда кажан-даа киржип чорбаан. Ол дээрге, тайбың дээш шимчээшкин өзүп болган калбарын турарының чырыткыланчак херечилели-дир.

Конгресске Африканың (9 чурттарының), Ортаакы Чөөн чүктүң (8 чурттарының), Ыраккы Чөөн чүктүң (10 чурттарының), Латин Американың (15 чурттарының) болган Европаның хөй-хөй чурттарының хөрөөженнери олурушкан.

Төлээлериниң профессионал составы конгресстиң калбак характерлиин бадыткаан. Төлээлериниң аразында элээн каш министр хөрөөженнер, парламентилериниң 32 депутаттары, 97 башкылар, 55 эмчилер, 49 чогаалчылар-шүлүкчүлер, журналистер, 100 ажыг ажылчыннар, тараачыннар болган албан-хаакчылар, бажың эзэн 372 хөрөөженнер, культураның, эртемниң болган уран-чүүлүң 23 ажылдакчылары, 11 студентилер болган оон-даа өскелер турган.

Совет төлээлер янзы-бүрү чурттарның: Японияның, Индияның, Латин Америка чурттарының, Чоокку болган Ортаакы Чөөн чүк база Африка чурттарының төлээлериниң кежигүннерин конгресстен шуут Москвага келирин чалаан. Ол төлээлериниң кежигүннери боттарының чөпшээрежилгезин бергеннер.

КУР-нуң болгаш ВДР-ниң чазак төлээлериниң аразынга болган чугаалажыышкыннарның дугайында „Жэньминьжибао" солуннуң бижип турары

ПЕКИН. КУР-нуң болгаш ВДР-ниң чазактарының төлээлериниң аразынга Пекинге доозулган чугаалажыышкыннарже бүгү-кыдат парлалга улуг кичээнгейни салып турар.

«Жэньминьжибао» солун «Кыдат-вьетнам найыралдыг харылзааларны улам ыныай хөгжүдер дээш» деп мурнуку чүүлүнге КУР-нуң болгаш ВДР-ниң чазак төлээлериниң эгезинден ужунга үндүр чүректиң ханызындан болуп эрткен чугаалажыышкыннарынга ийи чурттарның эрге-ажыктарынга хамаарышкан бүгү-ле айтырыгларның болгаш делегей байдалының чугула айтырыгларының талазы-биле санал-онаалдырының бүрүн бир эргеткилдии илеретинген деп бижээн. Ийи чазактарның кайызы-даа Азияга болгаш бүгү делегейге тайбыңны камгалаарынче, ылаңгыя Женева дугуржулгаларын бүрүн боттандырарынче угланган дем-каттыштырган күжениишкиннерин моон соңгаардаа салырлар. Ийи талаларның чугаалажыышкыннарының түңнелдери ол чурттарның улустарының боттарының национал хамаарышпас чоруу дээш, тайбың дээш чөптүг демиселин күштелдиреринге база улуг ужур-дузалыг болуру билдингир.

Ол төөгүлүг чугаалажыышкыннар кыдат-вьетнам найыралдыг харылзааларның улам ыныайгы хөгжүдезинин демдээ болур деп ол солун бижээн. Кыдат болгаш вьетнам улустарның амыдыралынга улуг болуушкун болуп турар ол чугаалажыышкыннарның түңнелдеринге кыдат улус изиг байырын чедирип турар.

Тайбыңга ынакшылдыг күрүнелер болгаш улустар Женева дугуржулгаларын үзерин ораалдажып турар АКШ-тың үүлгедишкиннеринге улур шиитпирлин-биле демисежип турар болгаш ийи талаларның—Вьетнамның мурнуу-даа болгаш соңгу-даа талаларының сүмележилгелериниң аргазы-биле чуртту каттыштырарын база бүгү-нинти хостуг соңгулдаларны боттандырар талазы-биле вьетнам улустуң күжениишкиннерин бүрүнү-биле деткип турар деп ол солун демдеглээн. Амгы үеде чугула чүве чүл дээрге, бүгү сонуургалдыг күрүнелер Вьетнамның мурнуу болгаш соңгу талаларының аразынга дугуржулгалыг болур чоруккa херек кырында боттуг арганы берген турары база бүгү-нинти соңгулдаларны хуусаазында чорударын хандырары болур. Бүгү сонуургалдыг чурттарның быжыг болгаш шиитпирлиг чоруу турда, Женева дугуржулгалары бүрүнү-биле боттанган турар дээрзинге кыдат улус ханы бүзүрелдиг.

Кыдат болгаш вьетнам улустарның аразында найырал, кайы-кайызынга салгыш салышкыны болгаш дузалажылга кайы шагдан бээр туруп келген. Сөөлгү чылдарның дургузуида ийи чурттарның аразынга дең эргеге болгаш кайы-кайызынга ажыктыг болур чоруккa үндезилээш экономиктиг болгаш культурлуг харылзаа байдалдар калбарган. Транспорттуң болгаш суг ажылдарының талазы-биле эрткен чылдың декабрьда ийи чурттарның аразында болган чугаалажыышкыннарның чорудулгазында ол чурттарның экономиктиг кады ажылдажылгазын күштелдирин турар дугуржулга чедип алдынган. Ийи чурттарның аразында садыглажыышкын улгаткан. Бо чылдың садыглажыышкынынга эрткен чылдыынга демейлээрге бараан саарылгазын дерт катан көвүдедири көрдүүп турар.

Вьетнам улустуң хөй чылдың дайынының таварыштырганы балыгларны өкиртиринге, улус ажыл-агыйын катан тургузарынга болгаш хөгжүдеринге дуза кылдыр кыдат болза ВДР-ниң чазаанга 800 миллион юаньны халаска дамчыдын бээр.

Кыдат-вьетнам найыралдың хөгжүлдези Азияга болгаш бүгү делегейге тайбыңны камгалаарының хөрөөнге боттуг салышкынны киирери чигзиниг чок деп үе солун түңнелинде медеглээн.

(СЭТА).

Францияның национал хуралында

ПАРИЖ. Туниске «иштики автономияны» тыпсыр дугайында бо чылдың июль 3-те Парижке ат салдынган француз-тунис конвенцияларны бадылаар дугайында Францияның Национал хуралынга үш хүннер үргүлчүлээн чугаалажылга ол черниң шагы-биле эртенгиниң 2 шак турда июль 9-та доозулган.

Соңгу Африкада Француз колониалдыг бөлүктер-биле холбалыг эң-не барыын үзелдиг бөлүктериниң төлээлекчилери чугаалажылганың чорудулгазында ол конвенцияларга удурланып, ол дээрге Францияның Тунисте эрге-ажыктарын болгаш сазылдарын «бакыратканы» база Францияның бүгү делегейде ат-алдарынга «согуушкунну таварыштырганы» ол болур дээр аянныг бадыткан турганнар. Оларның саналдары француз колонизаторларының ямбы-хүндүлелдерин камгалаарынга чүү-биле таарышкан болгаш Тунисте национал хосталгалыг шимчээшкинге шуут удурланышкак болган.

Ол конвенцияларның кайы-бир чүүлдерин шүгүмчүлеп турган чазакта хөй нуруу болур элээн хөй парламент бөлүктериниң төлээлекчилери ниитизи-биле оларны бадылаар деп саналдавышаан, бир эвес ынчанмас болза Туниске болгаш Соңгу Африканың өске-даа чурттарынга национал-хосталгалыг демиселдин улам күштүг чалбыыжы өскүп болур деп чүвени айтып турганнар. Чазактың баштыны Эдгар Фор бодунуң саналынга Соңгу Африкада амгы байдал-биле холбаштыр «дедир атказрлаашкын дугайында чугаа болуп шыдавас»... Ынчангаш «тунис улуска иштики автономияны тыпсырындан ойталап болбас» деп медеглээн.

Июль 8-тиң кежээки хуралының эгезинде санал берген депутат-коммунист Вальдек Роше француз-тунис конвенцияларга ханы анализти берген. Национал хамаарышпас чорукче чүткүн турар улустуң удурланыышкынын күштүг дузазы-биле базар аргажок дээрзин ол онзалап демдеглээн. Француз-тунис конвенцияларының чартык будуштүүн болгаш тунис улустуң хөй-хөй дүрүм өзугаар эргелерин дора көрүп турарын Роше шүгүмчүлээн. Ол конвенциялар өзугаар тунис чазак 20 чылдың дургузунда чүгле армияны болгаш бодунуң даштыкы харылзааларын удуртур эргезин казыдын турар эвес, харын херек кырында ол бүгү француз чазакка хевээр артын турар-дыр деп чугаалаан. Француз эргечагыргалар мурнуку хевээр Туниствиң бүгү девискээрин, оон кылыгаарларын, эрик кавызы сугларын болгаш портуларын, аэродромнарын болгаш згаар хаарзааларының шүгүмнарын контрольдаар болуру ол ышкажыл деп Роше чугаалаан. Француз-тунис каайлы эвилелиниң болгаш эң улуг дээн колониалдыг компанияларының туруштарының дээп болбас чоруу хевээр артарының ужурундан тунис экономика база Франциядан хамаарылгалыг болур тур.

Ынчалзажок коммунистерниң бодалыбиле алырга, француз-тунис конвенциялар Тунисти хамаарышпас чорукче аппар чыдар бурунгаар базым болуп турар деп Вальдек Роше чугаалаан. Моон ужурундан Национал хуралдың коммунистиг бөлүү конвенцияларны күштүг болдурары дээш бадылаарын шиитпирлээн.

Бадылаашкын чурумунуң талазы-биле элээн хөй саналдарның болгаш кандыг-бир чылдактар-биле конвенцияларны бадылаар чорукту узадырын чедип алыр ораалдажып турган эң-не барыын үзелдиг бөлүктериниң чамдык эдиглерин болгаш саналдарын хүлээвээнинин соонда конвенцияларны бадылаашкынга тургускан. Оларны бадылаары дээш 540 бадылаашкынар бердинген, 43 кижи улур бадылаан болгаш 44 кижи дадагалаан.

(СЭТА).

Барыын талаккы үш күрүнелериниң экспертериниң Парижте чөвүлел хуралы

ПАРИЖ. Дерт күрүнелериниң чазактар баштыңнарының Женевага ам болур чөвүлел хуралы-биле холбаштыр Англияның, Францияның болгаш АКШ-тың экспертериниң Герман Федералдыг Республиканың төлээлекчилери-биле кады Францияның даштыкы херектер министерствозунда чөвүлел хуралы болуп турарын моон мурнунда-ла дыңнаткан болгай. «Юманите» солуннуң сөстерин ёзугаар алырга, чөвүлел хуралга экспертериниң болгаш Барыын Германияның төлээлекчилериниң киржилгелериниң дугайында санал «чамдык дадагалаашкыннарны» хайныктырган, ынчалзажок оларны АКШ-тың ыйыдышкыны-биле чайлаткан.

Париж парлалгазының айытканын ёзугаар алырга, ийи бөлүк экспертериниң: герман айтырыг талазы-биле Боннда бир бөлүктүң болгаш айыыл чок чоруктуң айтырыының талазы-биле Вашингтонда өске бөлүктүң белеткээн илеткелдерин чөвүлел хуралда өөренип көрүп турар.

Парлалганың тайылбырларындан алгаш көөрге, элээн хөй чугула айтырыгларның талазы-биле, а ол ышкаш Женева чөвүлел хуралының сорулгаларынга хамаарыштыр барыын талакы үш күрүнелериниң аразында улуг чөрүлдээлер туруп турары илдең болуп турар. Ол дугайты «Юманите» солуннуң бижээни болза: «Америк дипломаттарның сорулгазы болза совет саналдарга удурланыштыр тургузар бодалыг оларның теҗистеринге хамаарыштыр англичаннардан болгаш француздардан долу чөпшээрежилгени чедип алыры болуп турар. Барыын талакы күрүнелериниң аразында эң улуг чөрүлдээлерге герман айтырыг хамааржып турар».

Германияның айтырынга хамааржып турар «Иденниң планы» дээрзи боттуг өскериилделерге таварышкан болгаш ажыдыга чедир үзе чөпшээретинмээн деп «Комбе» солун демдеглээн.

(СЭТА).

Варшавага болгаш Берлинге болган герман-польша чугаалажыышкыннар дугайында медеглел

БЕРЛИН. Одер-Нейсе таварты германпольша күрүне кызыгаарының дугайында керээге ат салган хүнүнден бээр беш чыл оюн холбаштыр Польша Улус Республиканың болгаш Герман Демократтыг Республиканың чазактары төлээлер солуштурган дугайын Герман Демократтыг Республиканың премьер-министриниң чанында парлалга эргелелиниң дыңнадыын АДН агентилели дамчыткан. Берлинге болгаш Варшавага болган чугаалажыышкыннарның түңнелинде кады кылган медеглели дугуржуп алган, ында чугаалап турары болза:

Тургустунган болгаш туруп турар герман-польша күрүне кызыгаарының дугайында керээге ат салган хүнүнден бээр беш чыл болган оюнга холбаштыр Польша Улус Республиканың болгаш Герман Демократтыг Республиканың төлээлериниң аразынга чорутунган чугаалажыышкыннар кайы-кайызын чүректиң ханызындан билчир чоруктуң байдалынга болуп эрткен. Ол чугаалажыышкыннар болза ийи чурттарның аразында туруп турар болгаш быжыгын турар найыралдыг чаагай кожа-хелбээ харылзааларның илерели болган.

Ийи улустарның аразында найыралдыг харылзаалар Европада тайбыңның болгаш айыыл чок чоруктуң хөрөөнге бирги чергениң ужур-дузалыг, ол чорук Одер-Нейсе таварты ийи улустарны каттыштырып турар кызыгаарга хамаарыштыр тайбыңның болгаш айыыл чок чоруктуң хөрөөнде турушка чаагай үнелел бодүп турар деп чүвени чугаалажыышкыннар үезинде база дагын онзалап демдеглээн. Одер-Нейсе таварты тайбыңның кызыгаарын тургусканы Германияның болгаш Польшаның аразында үзе доктаатынган кызыгаар болуп турар дээрзинге хамаарыштыр долу чөпшээрежилге туруп турар. Ийи чазактарның кайызы-даа найыралдыг харылзааларны үрөөр дээр кандыг-даа ораалдажыышкынарга улур Варшава керээзин ёзугаар дем-каттыштырыр талазы-биле хемчегларни чугаалажып көрген болгаш Германияны тайбың болгаш демократтыг катап каттыштырар, Европага тайбыңны болгаш айыыл чок чорукту хандырар база улустар аразының дүшкүүрлүг чоруктарын кошкадыр айтырыгларның талазы-биле ийи чазактарның бир дөмей бодалы бадыктыңган.

(СЭТА).

Джавахарлал Нерунуң Англиядан үнүпкени

ЛОНДОН. Рейтер агентилениң дыңнатканын ёзугаар алырга, Индия Республиканың Премьер-Министри Джавахарлал Неру Лондондан Каир таварты июль 10-нуң кежээзинде ужуп үнүпкен. Неру Англияга ийи хонган болгаш аңаа турганының үезинде англи премьер-министр Иденбиле чугаалажыышкыннар кылган. Англияның төп информация бюрозунуң айтып турарын ёзугаар алырга, «чугаалажыышкыннар кайы-кайызының сонуургалдыг болуп турары элээн хөй айтырыгларга, оон иштинде Ыраккы Чөөн чүкте байдалга болгаш дөрт күрүнелериниң чазактар баштыңнарының Женевага ам болур чөвүлел хуралынга хамаарыштыр» болган.

Неру чоруурунуң мурнунда Лондон аэропорттунга болган парлалга конференциязынга чүве чугаалаан. Женева чөвүлел хуралының перспективаларынга хамаарыштыр Неру мен бодап көөрүмге Женева чөвүлел хуралынга хенертен болганзыг кандыг-бир планнар ажылдатынын кылдынары чегей-ле боор, ынчалзажок «маргылдаларны тайбың шиитпирлээринче угланган оруктарга тодаргай базымнарны оортан чигзиниг чокка манап болур» деп чугаалаан. «Соок дайын дээр дүшкүүрлүг байдалдан тайбынче эргилдеви төөгүде чогуур психологтуг байдалда чедип алгаывыс илдең» деп Неру немей чугаалаан.

«Долу тайбын болгаш оон-даа өскелер хенертен тыштын келир деп бодавайн турар мен. Ынчалзажок бүгү чурттарда эргилделіг чүүлдүн үези келген болгаш ол бүгүнү кижилер чүрөөнге чоок кылдыр хүлээп ап турар, ынчангаш ону бүгү чурттарның кижилеринге хамааржыр кылдыр санап турар мен» деп Неру үргүлчүлеп чугаалаан.

Совет Эвилелинге чоруп турарының үезинде орустар улустар аразының дүшкүүрлүг чоруктарын кошкадырынга идиг бээрин күзеп турар деп бодал силерге тургустунган ирги бе деп Нерудан айтырган. «Улустар аразының дүшкүүрлүг чоруктарын кошкадырынга, а ол ышкаш чепсегленишкиннерни дүжүреринге идиг бээр деп ыныдыг күзел-чүткүлүүн барынга бүзүрээн мен» деп Неру харыылаан. Бодунуң курлавырларын тайбың хөгжүлдеге ажыглаар деп Совет Эвилелиниң күзелчүткүлүнге база бүзүрээн мен деп Неру айыткан. Тайвань айтырының Иден-биле чугаалажып көргенин Неру медеглээн.

Неруну аэродромга премьер-министр Иден болгаш дипломаттыг корпустуң кежигүннери үдээн.

КАИР. Индияның Премьер-Министри Неру төрээн чуртунче орук ааны-биле июль 11-де Каирге доктааган. Неруну аэродромга премьер-министр Насер, удуртур революстуг чөвүлелдиң кежигүннери, министрлер, а ол ышкаш Египетте элчин болгаш дипломаттыг төлээ черлериниң баштыңнары база кежигүннери уткаан.

Нерунуң Египетке келгенинге парлалга улуг кичээнгейни салын турар. Чазак бөлүктеринге чоок «Аль-гумхурия» солун шериг эвилелдерни тургузарынга удур Нерунуң демиселин онзалап демдеглээн. «Бүгүн Неруну уткып турар египет улус Индияның улуг баштыңчызынга индий улустуң талазынга туруп алгаш, империализмге болгаш шериг керээлеринге удур демисежир деп боттарының шиитпирлиг чоруун база илередип турар» деп ол солун бижээн.

(СЭТА).

Совет Эвилелиниң чедиишкиннериниң дугайында материалдарның делгелгези

СОФИЯ. Болгарияның телеграф агентилениң дыңнадын турары болза, будурулгениң, көдээ ажыл-агыйның, культураның болгаш уран-чүүлүң талазыбиле совет кижилериниң чедиишкиннерин база ажыл-амыдыралын Болгарияның ажылчы чонларынга таныштырып турар делгелгелерни болгар-совет ниитилелдериниң Төп Чөвүлели организастаан. Ол делгелгелер Болгарияның ажылчы чонларынга кончуг сонуурганчыг болуп турар.

Софияның Эрнст Тельман аттыг пөстаавы фабриказынга «Совет пөс-таавы ажылчыннарында» деп темалыг делгелге ажыттынган, ол делгелге Совет Эвилелиниң пөс-таавы үлетпүрүнүң ажылчыннарының амыдыралының, оларның чедиишкиннериниң, күш-ажылының дугайында, база дыштанылгазын таарыштыр организастап турарының болгаш оон-даа өске чүүлдериниң дугайында тодаргай көргүзүп турар. Ол делгелге эзлчег ёзугаар Болгарияның бүгү будурулге төптеринге барган турар.

Болгар-совет ниитилелдериниң Төп Чөвүлели чуртту иштинде 24 делгелгелерни организастаан. «Совет Узбекистан», «Москваның күрүне университединиң 200 чылы», «Каспий далайның балыкчыларында», «Колхозчу эртемден Мальцев», «Кур черлер» деп темаларгы делгелгелер болгаш оон-даа өскелер улуг сонуурганчыг болуп турар. (СЭТА).

Немец улустуң эрге-ажыктарынга чөрүштүр

БЕРЛИН. Карлсруэ хоорайның суд черинде герман-совет найыралдың барыын-герман ниитилелинге удур суд чорудулгазы үш ажыг неделя үргүлчүлеп турар. Буруудадыры-биле суд ниитилелдиң бирги секретары Георг Гампферни, а ол ышкаш ниитилелдиң ажылдакчылары Ганс Глазерни болгаш Отто Шорлепшти судта киирген.

Ол суд чорудулгазының сорулгазы болза Барыын Германияда туруп турар герман-совет найырал ниитилелин чажыт организация болуп турар, оон ажыл-чорудулгазы «барыын-герман конституцияга удурланышкак» болуп турар дээр аянныг чүвени бүзүредири база ындыг арга-биле ниитилелди «дурум чок» деп чарлаары болуп турар.

Герман-совет найырал ниитилелиниң «буруудуунуң бүзүреддилгелери» бирле болза шуут мегечи бадыткалдар, бирле болза ниитилелдиң ажылдакчыларының Совет Эвилели-биле найыралдың быжыглаарының айтырыгларының, Германияны тайбың катап каттыштырары дээш демиселдиң болгаш оон-даа өскелериниң дугайында медеглелдерин болгаш чүүлдерин чылдакка алыры болуп турар.

Суд буруудадылгазының херечилери кылдыр көргүзүглерни ийиги болгаш үшкү кижилерден алынган медээлерге үндезилендир берип турар кижилерни, а ол ышкаш янзы-бүрү шпион организацияларның агентилерин киириштирип турар.

Ынчалзажок буруудатырганнарның «буруулуун» болгаш герман-совет найырал ниитилелиниң ажыл-чорудулгазының «конституцияга удур болуп турарын» бүзүредир дээш суд бүгү-ле чүүлдерни кылырын ораалдажып турза-даа, оозу чүү-даа болбайн турар. Буруудатырганнар болгаш оларның болчукчулары кедүрүп үүлүрген буруудадылгаларның бүгү-ле барымдаа чогун бүзүредир көргүскеннер.

Г. Гампфер судка кылган бодунуң медеглелдериниң бирээзинге Совет Эвилели-биле бот-бодун билчир чоруку чедип алыр дээш, найырал дээш демисешпишаан, ук ниитилел немец улустуң ёзугуг эрге-ажыктарын барымдаалан турар деп чүвени онзалап демдеглээн. Совет Эвилели-биле чаагай кожа-хелбээ харылзаалар немец улустуң тайбың хөгжүдезинге эргежок чугула деп чүвени төөгү бадыткаан деп ол чугаалаан.

Герман-совет найырал ниитилелинге удур боонн юстициянын кедүрүп үүлүргени суд чорудулгазы барыын-герман хөй-ниитиниң улурланыышкыннарын хайныктырган.

(СЭТА).

Чехословакияның будурулге черлери чартык чыл планнарын хуусаа бетинде күүсеткеннер

ПРАГА. Чехословакияның аар үлетпүрүнүң чүс-чүс будурулгелери чартык чылдың будурулге даалгаларын хуусаа бетинде күүсеп, чүс-чүс миллион кроннун немелде продукциязын берген.

Республикада даг рудазының эң улуг комбинаттарының бирээзи болур Спишскиниң демир рудниктери бирги чартык чылда эң эки ажылдаан. Демир рудазын казып тыварының планын комбинаттың коллективи 100,6 хуу күүсеткен.

Совет мурнакчы дуржулганы калбаа-биле ажыглавышаан, чехословак металлургтар бирги чартык чылда пландан дашкаар мун-мун тонна демирни чуртка бергеннер. Тржинецкиниң, Виковицкиниң, Кунчицкиниң, Богуминскиниң металлургия заводтарының коллективтери баштайгы алды айларда пландан дашкаар 55 мун тонна бедик шынарлыг каниы эзилдирген.

Островско-Карвинскиниң, Мостецкиниң, Кладненскиниң болгаш чурттуң өске-даа хөмүр-даш бассейннериниң коллективтери улуг чедиишкиннерни база чедип алган. Чурттуң бүгү хөмүр дажының дөрттүн үш хуузун берип турар Орловскиниң, Карвинскиниң хөмүр-даш трестилери чартык чыл планын июнь 29-та күүсеткеннер.

(СЭТА).

Бүгү-эвилелдиң мотоцикл чарыжы

1022 километр дистанцияга болган Бүгү-эвилелдиң бирги мотоцикл чарыжы үш хонукта үргүлчүлээш доозулган. Ол маргылдаларны ССРЭ-ниң ДОСААФ Төп Комитеди организастаан.

Ол маргылдаларга автомото клубтарының, Армияга, ужар-чүүлге болгаш флотка дузалаарының эки-тура ниитилелиниң, эвилеллешкен республикаларның, крайларның, областарның, а ол ышкаш «Динамо» деп спортчу ниитилелдиң болгаш чурттуң чамдык мотоцикл заводтарының командалары киришкен.

ДОСААФ-тың Рязань автомото клубунуң кежигүнү П. Подзолов тус-тус кижилер талазы-биле бирги черни алган. Хөрөөженнериниң маргылдаазынга ДОСААФ-тың Фрунзе автомото клубунуң спортсмени Н. Шарапова бирги черни алган.

Ниити бирги черни «Динамо» командазы алган. Ийиги черинге ДОСААФ-тың Симферополь автомотоклубунуң командазы үнген.

Июль 10-да «Динамо» командазынга ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында Күш-культура болгаш спорт талазы-биле комитеттиң шилчиир кубогун тывыскан. Ийиги черни алган Симферопольдуң автомотоклубунуң командазы ССРЭ-ниң ДОСААФ ТК-зының шилчиир кубогу-биле шаңнаткан.

Маргылдаларга эң эки түңнелдерни көргүскен мотоциклчилерге шаңналдарны болгаш дипломнарны тывыскан.

(СЭТА).

Редактор Д. О. БЕГЗИ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажын № 3, ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторнуң 3 — 62, редакторнуң ораалакчызының, иштики информация килдизинин—3—88, харыысалгалыг секретарының 4—98, партийжи амыдырал, пропаганда, үлетпүр болгаш транспорт, көдээ ажыл-агый килдистериниң 3—68, культура болгаш амыдырал, чагаа килдистериниң база бухгалтерияның—3—65,

ТС —02157

Культура эргелелиниң типографиязы